

Yleisen edunvalvonnan kehittämistyöryhmän kokous 1/2023

1. Työryhmän asettamispäätös

Toimikausi jatkettu 31.12.2024 saakka. Oletetaan, että uusi virasto voisi silloin olla aloittamassa toimintaansa ja kehittämistyö siirtyisi ministeriöstä virastolle. Tästä ei kuitenkaan tällä hetkellä ole tietoa, hallitus vaihtuu ja sillä luonnollisesti merkitystä asiaan.

Uudet jäsenet

Piia Tenkula, yleinen edunvalvoja, Keuruun kaupunki

- Keuruun kaupunki tuottaa edunvalvontapalveluja Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirille
- päämiehiä noin 350 ja työntekijöitä 2 edunvalvojaa ja 4 edunvalvontasihteeriä, työntekijät ovat viihtyneet ja vaihtuvuutta vähän
- toimii tiimiesihenkilönä, koulutus hallintotieteiden maisteri (myös amk tutkinto) ja lisäkoulutusta nyt tiimin vetämiseen/johtamiseen.

Heli Saikkonen, yleinen edunvalvoja, Helsingin edunvalvontatoimisto

- suurin edunvalvontatoimisto, 15 edunvalvojaa ja koko henkilökunta noin 60, päämiehiä noin 3500
- oikeustieteen maisteri (myös amk koulutus) ja myöhemmin tiimiesihenkilönä, päämiehet valtaosin alaikäisiä, ne keskitetty tähän virkaan.

2. Ajankohtaiset

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien ylimääräisestä indeksitarkistuksesta vuonna 2022

- toimeentulotuen perusosa 1.8.2022 alkaen 532,97 € ja sillä vaikutus edunvalvontapalkkion perimiseen, palkkiolaskuriin ei ole muutettu noita rajoja ja palkkiot laskettu marraskuussa alkuvuoden rajoilla
- vaikutus niihin, joissa käytetään palkkiorajoitinta (18% tuloista ja omaisuudesta), lienee pieni eikä aiheuttaisi systemaattista tarkastamista ja palauttamista, palkkio lienee suuruusluokaltaan oikea, olennaisempi on kaikkein vähävaraisempien maksama 280 €, jos ei ole saanut siihen toimeentulotukea
- työryhmän näkemys se, että tavalla tai toisella tarkastettava nämä, ja jos todetaan, että palkkiota ei uudella rajoittimella olisi voinut periä, palautetaan mahdollisimman pian
- viime kädessä tarkastetaan vuositilin tekemisen yhteydessä oikea palkkion määrä
- johtava edunvalvoja vastaa valtion tulojen perimisestä.

Kanteluasioita DVV:lta; Päämiehen palvelusopimusten valvonta

”Edunvalvojan selvityksen mukaan hän on saanut syksyllä 2021 tiedon, että päämiehen asunnon siivousta hoitava yrittäjä jää eläkkeelle ja että toimintaa jatkaa uusi yrittäjä 1.1.2022 alkaen. Edunvalvojan mukaan päämiehen asunnon siivouksen olisi pitänyt siirtyä uudelle

yrittäjälle automaattisesti. Edunvalvoja on näin ollut siinä käsityksessä, että päämiehen siivouspalvelu on kunnossa. Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että edunvalvojan olisi tullut varmistua siitä, että päämiehen asunnon siivous hoituu keskeytyksettä siivousyrittäjän vaihtumisen jälkeen. Vaikka siivouspalvelu onkin ollut keskeytyneenä, ei asiassa ole esitetty aiheutuneen päämiehelle mitään vahinkoa. ”

- Ratkaisu herättänyt kysymyksiä siitä, kuinka pitkälle edunvalvojan vastuu pm:n eri palvelujen toteutumisesta menee?
- Siivousyrittäjä jäi eläkkeelle ja edunvalvojalla on tieto, että toimintaa jatkaa uusi yrittäjä. Vaihdoksen aikana oli kuitenkin katko siivouksessa.
- Edunvalvojan mielestä DVV:n päätös, *jonka mukaan edunvalvojan täytyy varmistua siivouksen jatkumisesta keskeytyksettä vaikuttaa suhteettomalta.*
- Pitäisikö ajantasaisesti valvoa kaikkien muidenkin palveluiden toteutumista esim. varmistaa, että esim. ateriapalvelun sisältö/laatu/määrä vastaa sovittua, toimiiko turvapuhelimen ja miten laajaa huolenpitovelvollisuus yleisesti voi olla?

Työryhmä katsoi

- edunvalvojan tehtävä huolenpitovelvoitteen hoitamisessa on hankkia (talouden rajoissa) tarvittavat palvelut, tehdä sopimus ja huolehtia laskuista
- talouden näkökulmasta edunvalvoja huolehtii, että laskut ovat sopimuksen mukaisia ja että ne tulevat maksetuiksi
- jos edunvalvojan tietoon tulee ongelmia sopimusten/palvelujen toteutumisessa, ryhtyy toimenpiteisiin
- edunvalvoja ei valvo ja tarkasta jatkuvasti palvelujen toteutumista tai laatua
- sopimuksia hallinnoidaan Edvardin ”voimassa olevat sopimukset” osiossa.

DVV ratkaisu; Käyttövarojen toimittaminen

Kantelun tekijä on pyytänyt Digi- ja väestötietovirastoa selvittämään, toimiiko X edunvalvontatoimisto hyvän edunvalvontatavan ja holhousvoimilain mukaisesti, koska edunvalvojat eivät toimita suurelle osalle päämiehistään käyttövaroja käteisellä. Laskutuspyyntöjen ja maksusitoumusten lisäksi laitospöytäkirjoissa asuvilla tarvitaan ajoittain myös käteistä.

- Holhousviranomaisen kiinnittää edunvalvontatoimiston huomiota siihen, että vaikka päämiehen käyttövaran ja palveluiden saamisen tarve voidaan usein hoitaa ilman käteisen käsittelyä, saattaa käytännössä tulla esiin tapauskohtaisia tilanteita, joissa käteisen käyttö voi olla perusteltua. Näissä tilanteissa edunvalvojan tulee aktiivisesti ja tarvittaessa hoitohenkilökunnan kanssa yhteistyössä huolehtia siitä, että päämies saa tarpeidensa mukaiset käyttövarat ja palvelut.
- Lähettipalvelun käytöstä ratkaisussa lausutaan: *Käteisvaroja voidaan toimittaa päämiehelle / hoitolaitokseen esim. lähettipalvelua apuna käyttäen. Käytettäessä lähettipalvelua on kuitenkin huomattava, että edunvalvojan perustehtäviin kuuluu huolehtia siitä, että päämiehellä on mahdollisuus saada käyttövaroja tarpeensa mukaan ja että päämiehen tarvitsemat palvelut tulevat maksetuiksi. Päämies ei*

siten voi jäädä ilman käyttövaroja tai tarvitsemiaan palveluita sen vuoksi, ettei hänellä ole varaa lähettipalvelun käyttämiseen, jos edunvalvoja ei ole saanut asiaa järjestettyä muutoin. Edunvalvojan perustehtäviin kuuluvat asiat on tarkoitettu katettavaksi edunvalvojan saamalla palkkiolla. Jos edunvalvoja valitsee käteisen toimittamisen tavaksi lähetin käyttämisen, ei edunvalvoja siten voi veloittaa lähettipalvelun kustannuksia (pl. matkakulujen korvaukset) päämieheltä erikseen.

- Työryhmä totesi, että käsikirjassa asiaan on otettu kantaa ja ratkaisussa viitataankin pitkälti niihin suosituksiin.
- Samaa koskevaan kysymykseen on työryhmä vastannut seuraavasti
Vastaus 11.1.2022

Jos palvelu ostetaan ulkopuoliselta, käytetään mahdollisuuksien mukaan Hanselin kilpailuttamia palveluntuottajia. Aina tämä ei ole mahdollista ja silloinkin tehdään kartoitus palveluntuottajista, pyydetään tarjoukset ja sopimus kirjataan ja arkistoidaan hallinnon asiakirjoihin. Tällöin sopimus käsittää kaikkien päämiesten tarpeet käteisvarojen toimittamisessa ja korvaa sen, että edunvalvoja/sihtööri hoitaisi asian virkatehtävänä. Jos omana työnä tehdystä rahojen toimittamisesta ei peritä päämieheltä kuluja, ei ostopalvelustakaan tulisi periä. Tiedossa on, että eräs piiri on tehnyt sopimuksen em. palvelusta, toimittaja on ollut Hansel puitesopimuksesta ja piiri maksaa kulut. Hankintasopimus on piirillä ja laskut maksetaan Handissa.

- Työryhmällä ei ole lisättävää ratkaisuun ja aikaisempiin suosituksiin. Tiedossa on, että tilanteet ovat haasteellisia, mutta toimistoissa niihin on löytynyt erilaisia ratkaisuja; joissakin toimistoissa käteistä vie henkilökunta ja joissakin palvelu ostetaan. Pääasia on, että päämiehiä kohdellaan yhdenmukaisesti ja he saavat tarpeelliset käyttövarat kuten holhoustoimilaissa edellytetään (38 ja 54 §:t).

3. Laatu

Tarkasteltiin itsearviointien tuloksia

- kaikki johtavat yleiset edunvalvojat, joille toimistokysely meni, vastasivat
- henkilökunnalle menevään kyselyyn vastasi reilut 50 % toimistojen henkilökunnasta
- yleisellä tasolla vastaajat arvioivat laatua kohtaisen hyväksi
- mietitään jatkotoimia; ehdotettiin esim. vertaisarviointia sen lisäksi, että itsearviointia voisi laajentaa tämän pilotin perusteella
- päämies/sidosryhmä kyselyn pilotti; esim. kysely DVV:lle.

4. Muuta

Seuraava kokous

17.2. klo 10 – 15.30 - omavalvonta

Päivi Tiainen-Hyrkäs